Tip 2 Diyabet Öz Yönetim Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Tip 2 Diyabet Öz Yönetim Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31626

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Tip 2 Diyabet Öz Yönetim Ölçe?i, 2020 y?l?nda Eda Koç taraf?ndan bir uzmanl?k tezi kapsam?nda geli?tirilmi?, **Tip 2 Diyabet** tan?s? konmu? bireylerin hastal?klar?n?n yönetim süreçlerini de?erlendirmeye yönelik bir psikometrik araçt?r. Ölçe?in temel amac?, kronik bir hastal?k olan diyabetin gerektirdi?i karma??k ya?am tarz? de?i?ikliklerine ve tedavi protokollerine uyum düzeyini ölçmektir. Bu ölçek, bireylerin beslenme, egzersiz, ilaç kullan?m? ve kan glukozu izleme gibi öz yönetim davran??lar?ndaki yeterliliklerini tespit etmek için tasarlanm??t?r.

Ölçek, **hastal?k öz yönetimi** kavram?n? çok boyutlu olarak ele almakta ve sa?l?k profesyonellerine, hastalar?n hangi alanlarda deste?e ihtiyaç duydu?unu belirlemede kritik veriler sunmaktad?r. Bu geli?tirme çal??mas?, Türkiye ba?lam?nda Tip 2 Diyabet hastalar?n?n öz yönetim becerilerini standardize edilmi? bir ?ekilde ölçme ihtiyac?na cevap vermektedir.

Anahtar Kelimeler

Tip 2 Diyabet, Öz Yönetim, Ölçek Geli?tirme, Likert Ölçe?i, Kronik Hastal?k Yönetimi, Psikometri

Yazarlar

Eda Koç

Amaç

Tip 2 Diyabet Öz Yönetim Ölçe?i'nin temel amac?, Tip 2 Diyabet (T2D) tan?s? alm?? yeti?kin bireylerin, hastal?klar?n?n yönetimine yönelik sergiledikleri davran??sal ve tutumsal yeterlilikleri geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçmektir. Bu amaç do?rultusunda, ölçek, hastan?n günlük ya?amda uygulad??? beslenme düzenlemelerinden, fiziksel aktivite düzeyine ve medikal tedaviye uyumuna kadar geni? bir yelpazede öz yönetim pratiklerini kapsamaktad?r.

Ölçek, klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r. Klinik uygulamada, hem?ireler ve diyabet e?itimcileri için hastalar?n öz yönetim eksikliklerini erkenden tespit etme ve ki?iselle?tirilmi? müdahale planlar? geli?tirme konusunda yol gösterici bir araç i?levi görür.

Yap?

Ölçek, psikolojik literatürde ve sa?l?k davran?? modellerinde merkezi bir kavram olan **öz yönetim** (Self-management) yap?s?n? ölçmektedir. Öz yönetim, kronik bir hastal???n ba?ar?l? bir ?ekilde yönetilmesi için gerekli olan bilgi, beceri ve motivasyonun sürekli olarak uygulanmas?n? içerir. Tip 2 Diyabet ba?lam?nda bu yap? genellikle a?a??daki temel boyutlar? kapsar:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Beslenme Yönetimi: Diyet k?s?tlamalar?na ve karbonhidrat say?m?na uyum.
Fiziksel Aktivite: Düzenli egzersiz yapma s?kl??? ve süresi.
?laç Yönetimi: ?nsülin veya oral antidiyabetik ilaçlar?n do?ru doz ve zamanda kullan?m?.
Kan Glukozu ?zleme: Düzenli olarak kan ?ekeri ölçümü yapma ve sonuçlar? kaydetme.
Problem Çözme ve Psikososyal Uyum: Diyabetle ili?kili stresle ba?a ç?kma ve sa?l?k profesyonelleriyle i?birli?i yapma becerisi.

Geçerlik

Tip 2 Diyabet Öz Yönetim Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar?, ölçe?in geli?tirildi?i uzmanl?k tezi (Koç, 2020) kapsam?nda detayl?ca incelenmi?tir. Geli?tirme a?amas?nda, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ne derece do?ru temsil etti?ini belirlemek amac?yla çe?itli geçerlik analizleri yap?lm??t?r.

Genellikle ölçek geli?tirme çal??malar?nda kullan?lan geçerlik yöntemleri aras?nda **kapsam geçerli?i** (uzman görü?ü ile maddelerin uygunlu?unun de?erlendirilmesi) ve **yap? geçerli?i** (Faktör Analizi kullan?larak ölçe?in teorik boyutlar?n? destekleyip desteklemedi?inin incelenmesi) bulunmaktad?r. Tezin detaylar?na eri?im için, kaynakça bölümünde belirtilen YÖK Ulusal Tez Merkezi ba?lant?s? kullan?labilir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri de geli?tirme çal??mas? dahilinde raporlanm??t?r. Güvenirlik, ölçe?in tutarl? ve kararl? sonuçlar verme yetene?ini ifade eder. Bu ba?lamda, ölçe?in iç tutarl?l???, genellikle **Cronbach Alfa katsay?s?** kullan?larak de?erlendirilmi?tir.

Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, ölçekteki tüm maddelerin ayn? temel yap?y? ölçmekte ne kadar ba?ar?l? oldu?unu gösterir. Ölçe?in zaman içindeki kararl?l???n? de?erlendirmek amac?yla ise muhtemelen **test-tekrar test güvenilirli?i** çal??malar? da yap?lm??t?r. Ancak, özet bilgide bu de?erler aç?kça belirtilmemi?tir; detayl? güvenirlik katsay?lar? için orijinal teze ba?vurulmas? gerekmektedir.

Faktör Analizi

Tip 2 Diyabet Öz Yönetim Ölçe?i'nin geli?tirilmesi sürecinde, ölçe?in yap? geçerli?ini tespit etmek ve öz yönetimin alt?nda yatan boyutlar? belirlemek amac?yla **Faktör Analizi** uygulanm??t?r. Yeni bir ölçek geli?tirilirken genellikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ile madde havuzunun yap?s? ke?fedilir, ard?ndan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile elde edilen faktör yap?s?n?n teorik modele uygunlu?u test edilir.

Faktör analizi sonuçlar?, ölçe?in Tip 2 Diyabet öz yönetimini temsil eden ayr?k ve anlaml? alt boyutlara (örne?in, beslenme, egzersiz, takip) ayr?l?p ayr?lmad???n? ortaya koymu?tur. Bu

ARABPSYCHOLOGY.COM

analizler, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? destekleyerek klinik uygulamada daha spesifik de?erlendirmeler yap?lmas?na olanak tan?r.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Developmental)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Language Available: Türkçe

Population Group: Kronik Hastal??? Olan Bireyler

Age Group: Yeti?kinler (Tip 2 Diyabet tan?s? alm??)

Population Details: Tip 2 Diyabet tan?s? konmu? ki?ilerde hastal?k öz yönetiminin de?erlendirilmesi amac?yla kullan?lm??t?r.

Test Methodology: Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme kullanmaktad?r. Kat?l?mc?lar, maddelerde belirtilen öz yönetim davran??lar?n? ne s?kl?kla veya ne ölçüde gerçekle?tirdiklerini bu dereceleme üzerinden belirtirler (Örn: Hiçbir zaman - Her zaman).

Anahtar Kelimeler

Sa?l?k Davran???, Kronik Hastal?k, Tip 2 Diyabet Diyabet, Ölçek, Psikolojik De?erlendirme

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: Eda Koç (Gazi Üniversitesi, Uzmanl?k Tezi Yazar?)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2020

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik bir uzmanl?k tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Kullan?m izinleri ve ücret bilgisi için sorumlu yazar Eda Koç veya tezin ba?l? bulundu?u kurum olan Gazi Üniversitesi ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: tip-2-diyabet-oz-yonetim-olcegi-

ARABPSYCHOLOGY.COM

toad.pdf

Kaynaklar

Koç, E. (2020). *Tip 2 diyabet tan?s? konmu? ki?ilerde hastal?k öz yönetiminin de?erlendirilmesi ve Tip 2 Diyabet Öz Yönetimi Ölçe?inin geli?tirilmesi* . Gazi Üniversitesi, Ankara.

Tez kayd?na YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?ilebilir: tez.yok.gov.tr

Tip 2 Diyabet Öz Yönetim Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddelerin tam listesi için yukar?da belirtilen uzmanl?k tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

Bu ölçek, 5'li Likert tipi bir derecelendirme kullan?larak kat?l?mc?lardan öz yönetim davran??lar?n? s?kl?k veya yeterlilik aç?s?ndan de?erlendirmelerini istemektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM